

กานำ

เอกสารทางวิชาการเรื่อง “กฎหมายแรงงานกับการปฏิบัติคณพการ” ฉบับนี้ ผู้รับการประเมินได้ศีกษากฎหมายแรงงานด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงานและศวกศการสงคมได้แก่วงการพัฒนาศีมือแรงงาน การจกหางาน การคุมครองแรงงาน และการประกันสงคม ตลอดจนศีกษาบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 30 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่วนธรรมคอบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องความพการจะกระทำมิได้ พร้อมทั้งศีกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเนื่องจากเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งกำลังได้รับความสนใจอยู่ในขณะนี้ ผู้ศีกษาจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวข้างต้นมาศีกษาวิเคราะห์เพื่อพิสูจน์ทราบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ และขยายความรู้ทางวิชาการด้านกฎหมายแรงงานให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ในการศีกษาครั้งนี้ ผู้รับการประเมินขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพินพสมรรถภาพคณพการกรมประชาสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่กองประสานการพัฒนาศีมือแรงงานสตรีและเด็กกรมพัฒนาศีมือแรงงาน เจ้าหน้าที่กองบริการจกหางานกรมการจกหางาน เจ้าหน้าที่กองนิติการและสำนักงานกองทุนเงินทดแทนสำนักงานประกันสงคม ที่กรุณาให้ความเอื้อเฟื้อด้านข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคณพการ ตลอดจนท่านผู้อำนวยกาลกองกฎหมายและข้อพิพาทแรงงาน (นายสถาพร จารุกา) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและศวกศการสงคม(นายกฤษฎาญ แฉวโสกา) ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่ผู้รับการประเมินจนสามารถจกทำเอกสารทางวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ผู้รับการประเมินหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารทางวิชาการฉบับนี้จะเป็ประโยชน์ต่อผู้ศีกษากฎหมายแรงงานกับคณพการตลอดจนกระทรวงแรงงานและศวกศการสงคม ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในเรื่องแรงงานและศวกศการสงคมของประเทศ

นางสาวศุภลักษณ์ ศรุตีรัตนวรกุล

พฤษภาคม 2542

2
12.05.6
ศ721ก
2542

ทบวงการชกษาและศวกศการสงคม

00536

กฎหมายแรงงานกับการปฏิบัติ

๗ 3 เล่ม

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	
	มูลเหตุจูงใจในการศึกษา	1
	วัตถุประสงค์ในการศึกษา	2
	ขอบเขตและวิธีการศึกษา	2
	นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	3
บทที่ 2	การสร้างความเสมอภาคทางโอกาสให้แก่คนพิการ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแรงงาน	7
บทที่ 3	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายผู้ด้อยโอกาส	20
บทที่ 4	ความสัมพันธ์ของพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ พ.ศ. 2534 กับกฎหมายแรงงาน	25
บทที่ 5	กฎหมายแรงงานกับการปฏิบัติต่อคนพิการ	32
	1. เรื่องการพัฒนาฝีมือแรงงาน	32
	2. เรื่องการจัดหางาน	46
	3. เรื่องการคุ้มครองแรงงาน	58
	4. เรื่องการประกันสังคม	66
บทที่ 6	การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมกับคนพิการของ กฎหมายแรงงาน	80
บทที่ 7	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	88
ภาคผนวก		

บทที่ 1

บทนำ

1. มุทเหตุจูงใจในการศึกษา

เนื่องจากภารกิจของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมมีลักษณะการให้บริการในรูปแบบที่มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ จึงเป็นที่น่าสนใจว่ากฎหมายแรงงานที่กระจายอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมในด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน การจัดหางาน การคุ้มครองแรงงานและการประกันสังคมให้แก่คนพิการนั้น มีกฎหมายฉบับใดบ้างที่ให้การสงเคราะห์ คุ้มครองและส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในเรื่องดังกล่าว และกฎหมายดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใดบ้าง ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 เรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 30 ได้บัญญัติเกี่ยวกับ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องความพิการจะกระทำมิได้ ส่วนมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้น กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชนซึ่งปัจจุบันกำลังอยู่ในความสนใจของคนโดยทั่วไป และเนื่องจากได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนกองกฎหมายและข้อพิพาทแรงงานในการประชุมคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ตั้งแต่การประชุมครั้งที่ 3/2538 จนถึงปัจจุบัน ทำให้มีโอกาสได้รับทราบปัญหาเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านแรงงานพอสมควร

ดังนั้นจึงเห็นว่าหากได้มีการศึกษากฎหมายแรงงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมกับการปฏิบัติต่อคนพิการอย่างเป็นระบบแล้ว จะเป็นการขยายความรู้ทางวิชาการด้านกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายแรงงานกับพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534
2. เพื่อให้ทราบว่ากฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน การจัดหางาน การคุ้มครองแรงงาน และการประกันสังคม นั้นได้ให้การสงเคราะห์ การคุ้มครอง และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง
3. เพื่อให้ทราบว่ากฎหมายแรงงานที่ให้การสงเคราะห์ คุ้มครองและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านแรงงานนั้น มีเรื่องใดบ้างที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมกับคนพิการ ซึ่งขัดกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 30 วรรคสาม

3. ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาความสัมพันธ์ของพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 กับกฎหมายแรงงาน
2. ศึกษากฎหมายแรงงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 เรื่องการพัฒนาฝีมือแรงงาน จะทำการศึกษา
 - พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534
 - พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537
 - 2.2 เรื่องการจัดหางาน จะทำการศึกษา
 - พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534
 - พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537

2.3 เรื่องการคุ้มครองแรงงาน จะทำการศึกษา

- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

2.4 เรื่องการประกันสังคม จะทำการศึกษา

- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม(ฉบับที่3) พ.ศ.2542
- พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537

3. ศึกษาบทบัญญัติในกฎหมายแรงงานว่ามีความขัดแย้งกับมาตรา 30 วรรคสามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่

วิธีการศึกษา

ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ประกอบกับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายแรงงานตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

4. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. ความหมายและประเภทของคนพิการ

องค์การอนามัยโลก ได้กล่าวถึง ความพิการไว้ว่าเป็นความเสียหายเปรียบของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกิดจากความชำรุด หรือความสามารถบกพร่อง เป็นผลทำให้บุคคลนั้นไม่อาจแสดงบทบาทหรือทำอะไรให้เหมาะสมสอดคล้องได้ตามวัย เพศ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 4 กำหนดไว้ว่า “คนพิการ” หมายความว่า คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภท และหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537) กำหนดประเภทของคนพิการดังนี้

1. คนพิการทางการมองเห็น
2. คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

และได้กำหนดความหมายของแต่ละประเภทความพิการ ไว้ดังนี้

1. คนพิการทางการมองเห็น ได้แก่ คนที่มีสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า $6/18$ หรือ $20/70$ ลงไปจนมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่างหรือคนที่มีสายตาแคบกว่า 30 องศา

2. คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ได้แก่ คนที่ได้ยินเสียงที่ความถี่ 500 เฮิรตซ์ 1000 เฮิรตซ์ หรือ 2000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ดีกว่าที่มีความดังเฉลี่ย ค้างต่อไปนี้

- 2.1 สำหรับเด็กอายุไม่เกิน 7 ปี เกิน 40 เดซิเบลขึ้นไป จนไม่ได้ยินเสียง
- 2.2 สำหรับคนทั่วไปเกิน 55 เดซิเบลขึ้นไป จนไม่ได้ยินเสียง

หรือคนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องในการเข้าใจ หรือการใช้ภาษาพูดจนไม่สามารถสื่อความหมายกับคนอื่นได้

3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้ชัดเจนและไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักประจำวันได้หรือคนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจากแขนหรือขาขาด อัมพาต หรืออ่อนแรง โรคข้อหรืออาการปวดเรื้อรัง รวมทั้งโรคเรื้อรังของระบบการทำงานในร่างกายอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันหรือดำรงชีวิตในสังคมเพียงคนปกติได้

4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางจิตใจ หรือสมองในส่วนของการเรียนรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถควบคุมความประพฤติที่จำเป็นในการดูแลตนเอง หรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น

5. คนพิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่องทางสติปัญญาหรือสมอง จนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาปกติได้

2. ความหมายของคำว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ”

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 4 กำหนดไว้ว่า

“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงาน หรือดำรงชีวิตในสังคมทัดเทียมคนปกติ

3. ความหมายของคำว่า “ทุพพลภาพ”

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 5 กำหนดไว้ว่า “ทุพพลภาพ หมายความว่า การสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือของร่างกาย หรือสูญเสียสภาพจิตใจ จนไม่สามารถทำงานได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการแพทย์กำหนด”

ประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีทุพพลภาพ ได้กำหนดว่า “กรณีที่ผู้ประกันตนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงานเป็นเหตุให้สูญเสียอวัยวะ หรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะอย่างถาวรในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าผู้ประกันตนทุพพลภาพ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย คือ

1. มือทั้งสองข้างขาด
2. แขนทั้งสองข้างขาด
3. มือข้างหนึ่งกับแขนข้างหนึ่งขาด
4. มือข้างหนึ่งกับขาข้างหนึ่งขาด
5. แขนข้างหนึ่งกับเท้าข้างหนึ่งขาด
6. แขนข้างหนึ่งกับขาข้างหนึ่งขาด

7. สูญเสียลูกตาทั้งสองข้างหรือสูญเสียตาข้างหนึ่งกับสูญเสียสมรรถภาพในการมองเห็นร้อยละเก้าสิบขึ้นไปหรือเสียความสามารถในการมองเห็นตั้งแต่ 3/60 หรือมากกว่าของตาอีกข้างหนึ่ง หรือสูญเสียสมรรถภาพในการมองเห็นร้อยละเก้าสิบขึ้นไป หรือสูญเสียความสามารถในการมองเห็นตั้งแต่ 3/60 หรือมากกว่าของตาทั้งสองข้าง

8. โรคหรือการบาดเจ็บของไขสันหลัง เป็นเหตุให้มือ หรือแขนทั้งสองข้าง มือข้างหนึ่งกับแขนข้างหนึ่ง มือข้างหนึ่งกับขาอีกข้างหนึ่ง หรือแขนข้างหนึ่งกับขา หรือเท้าอีกข้างหนึ่งหรือขาทั้งสองข้างสองข้างกับการขับถ่ายปัสสาวะ อุจจาระ สูญเสียสมรรถภาพโดยสิ้นเชิง

9. โรคหรือการบาดเจ็บของสมอง เป็นเหตุให้สูญเสียความสามารถของอวัยวะของร่างกายจนไม่สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันที่เป็นได้ และต้องมีผู้อื่นมาช่วยเหลือดูแล”

บทที่ 2

การสร้างความเสมอภาคทางโอกาสให้แก่คนพิการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแรงงาน

เรื่องสิทธิ เสรีภาพของบุคคลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 มาตรา 30 บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เท่าเทียมกัน

ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามวรรคสาม”

เนื่องจากคนพิการเป็นสมาชิกของสังคมเช่นเดียวกับบุคคลอื่น และมีสิทธิที่จะอยู่อาศัยในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง และควรจะได้รับ การส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐตามความจำเป็นภายใต้โครงสร้างปกติของสังคมในด้านการศึกษา สาธารณสุข การจ้างงานและบริการสังคม และเมื่อคนพิการได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคมแล้ว เขาควรมีบทบาทหน้าที่ที่เท่าเทียมด้วย เพราะเมื่อคนพิการได้รับสิทธิต่างๆที่ตนเองสมควรจะได้รับ สังคมก็ควรที่จะเพิ่มความคาดหวังที่มีต่อคนพิการ ให้สูงขึ้นจากเดิม

การสร้างความเสมอภาคทางโอกาสให้แก่คนพิการ เป็นกระบวนการที่ทำให้ระบบต่าง ๆ ของสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรม การบริการ ข้อมูลข่าวสารและเอกสารต่าง ๆ ที่รัฐได้จัดทำขึ้นสำหรับประชาชนทุกคน ซึ่งหมายความว่ารวมถึงคนพิการด้วย ในหลัก

การสร้างความสะดวกทางสิทธินั้น เป็นความจำเป็นของบุคคลที่มีความสำคัญ โดยเท่าเทียมกัน และความจำเป็นดังกล่าวจึงควรนำมาใช้เป็นฐานในการวางแผนของสังคม และประกันว่าบุคคลจะต้องมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะมีส่วนร่วมในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ . เอกสารสิทธิมนุษยชนกับคนพิการ . ม.ป.ป. น. 11)

ส่วนความสะดวกทางโอกาสในเรื่องแรงงานนั้นองค์การสหประชาชาติได้มีกฎมาตรฐานว่าด้วยการสร้างความสะดวกทางโอกาสให้แก่คนพิการ พ.ศ. 2537 ซึ่งพูดถึงเรื่องการจ้างงานการประกันรายได้และการประกันสังคมดังนี้

กฎข้อที่ 7 การจ้างงาน

รัฐต้องตระหนักถึงหลักการที่ว่า ต้องเพิ่มศักยภาพแก่คนพิการในการใช้สิทธิทางด้านมนุษยชนของตนเอง โดยเฉพาะในสาขาการจ้างงาน ในเขตชนบทหรือเขตเมือง คนพิการจะต้องได้รับโอกาสอันเท่าเทียมกับบุคคลอื่นที่จะได้รับการจ้างงาน ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ในตลาดแรงงาน

1. กฎหมายและข้อบังคับในด้านการจ้างงาน จะต้องไม่เลือกปฏิบัติกับคนพิการ และจะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของเขา
2. รัฐต้องสนับสนุนอย่างแข็งขันให้คนพิการเป็นส่วนหนึ่งของการจ้างงานที่เปิดกว้างเสรี โดยอาศัยมาตรการหลาย ๆ ประการ อาทิ การฝึกอบรม การกำหนดโควตาการจ้างงานที่ใช้การจูงใจเป็นหลัก การจ้างงานที่มีการสงวนหรือกำหนดตำแหน่งไว้ให้ การให้เงินกู้ยืมหรือเงินให้เปล่าเพื่อทำธุรกิจขนาดเล็ก การทำสัญญาพิเศษหรือให้สิทธิในการผลิตสินค้าที่มีความสำคัญ การลดภาษีอากร การปฏิบัติตามสัญญาที่จัดทำขึ้นกับธุรกิจที่จ้างคนพิการ หรือการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคหรือการเงินแก่ธุรกิจที่จ้างคนพิการ ซึ่งรัฐต้องส่งเสริมมายจ้างให้ปรับสิ่งต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อเอื้ออำนวยต่อคนพิการ

3. โครงการดำเนินงานของรัฐต้องประกอบด้วย

- ก. มีมาตรการที่จะออกแบบและปรับสถานที่ทำงาน และบริเวณที่ทำงานในแนวทางที่จะทำให้บุคคลที่มีความพิการต่าง ๆ กัน สามารถเข้าถึงสถานที่ดังกล่าว
- ข. สนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งการพัฒนาและการผลิตเครื่องช่วยความพิการ เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนมาตรการที่จะเอื้ออำนวยให้คนพิการ

ได้เข้าถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อช่วยให้เขามีงานทำและสามารถทำงานต่อไปได้

ค. จัดการฝึกอบรมและสถานที่ยุติธรรมที่เหมาะสมให้แก่คนพิการ รวมทั้งให้ความสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่น ให้ความช่วยเหลือส่วนบุคคลและบริการล่าม

4. รัฐต้องริเริ่มและสนับสนุนการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่สาธารณชนเพื่อที่จะเอาชนะเจตคติในทางลบและอคติที่มีต่อคนงานพิการ

5. ในฐานะที่เป็นนายจ้าง รัฐต้องสร้างสถานะที่เอื้ออำนวยสำหรับการจ้างงานคนพิการในภาครัฐบาล

6. รัฐ องค์กรของลูกจ้างและนายจ้าง ควรร่วมมือกันเพื่อประกันว่า นโยบายที่จะคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานที่ได้สัดส่วน และส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เงื่อนไขการจ้างงาน อัตราค่าจ้างแรงงาน รวมทั้งมาตรการที่จะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการป้องกันผู้ใช้แรงงานไม่ให้บาดเจ็บ หรือเกิดความบกพร่องใด ๆ ขึ้นจากการทำงาน ตลอดจนมาตรการที่จะฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ใช้แรงงานที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน

7. จุดมุ่งหมายของการจ้างงานต้องให้คนพิการได้รับการว่าจ้างงานในตลาดแรงงานที่เปิดกว้างเสรีเสมอ แต่สำหรับผู้ที่ไม่อาจได้รับการจ้างงานอย่างเปิดกว้างเสรีได้ ควรมีทางเลือกให้แก่บุคคลเหล่านี้ โดยอาจจัดให้เข้าทำงานในโรงงานในอารักขาที่จัดเป็นหน่วยเล็ก ๆ หรือการจ้างงานภายใต้การสนับสนุนช่วยเหลือ แต่ควรให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพของโครงการจ้างงานคนพิการดังกล่าว โดยประเมินในประเด็นที่ว่า โครงการมีความเหมาะสมหรือไม่ และเพียงพอหรือไม่ที่จะให้โอกาสแก่คนพิการได้มีงานทำในตลาดแรงงาน

8. ควรดำเนินมาตรการที่จะรวมคนพิการไว้ในกลุ่มเป้าหมายของโครงการฝึกอบรม และโครงการจ้างงานต่าง ๆ ทั้งในภาคเอกชนและกลุ่มที่รวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ

9. รัฐ องค์กรของผู้ใช้แรงงานและนายจ้าง ต้องร่วมมือกับองค์กรของคนพิการ เพื่อดำเนินมาตรการที่จะให้โอกาสแก่คนพิการได้รับการฝึกอบรมและได้รับการว่าจ้างงาน ซึ่งจะครอบคลุมถึงเรื่องชั่วโมงทำงานที่ยืดหยุ่น งานเสริมนอกเวลา การแบ่งสรรงานกับผู้อื่น การประกอบอาชีพอิสระ และการดูแลคนพิการ

กฎข้อที่ 8 การประกันรายได้และการประกันสังคม

รัฐมีความรับผิดชอบที่จะจัดให้คนพิการได้รับการประกันสังคมและการประกันรายได้

1. รัฐต้องประกันการสนับสนุนรายได้แก่คนพิการอย่างเพียงพอ และด้วยเหตุจากความพิการหรือเพราะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพิการซึ่งยังผลให้บุคคลเหล่านี้ต้องสูญเสียรายได้ไปชั่วคราว หรือมีรายได้ลดลงจากเดิม หรืออาจจะถูกปฏิเสธไม่ให้ได้รับโอกาสในการทำงาน รัฐควรประกันว่า ในการสนับสนุนรายได้ให้แก่คนพิการนี้ ได้พิจารณาค่าใช้จ่ายประจำที่คนพิการหรือครอบครัวต้องสูญเสียไปอันเนื่องมาจากความพิการด้วย

2. สำหรับประเทศที่มีระบบการประกันสังคม โครงการประกันสังคมหรือโครงการสวัสดิการทางสังคมอยู่แล้ว หรือที่กำลังจัดให้มีขึ้นเพื่อประชาชนทั่วไป รัฐนั้นต้องประกันว่าคนพิการไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติจากระบบและโครงการดังกล่าว

3. รัฐต้องประกันว่า ผู้ที่ให้การดูแลคนพิการจะได้รับการสนับสนุนด้านรายได้ และได้รับความคุ้มครองโดยระบบการประกันสังคม

4. ระบบการประกันสังคมควรประกอบด้วยการสร้างสิ่งจูงใจเพื่อให้คนพิการได้ฟื้นฟูความสามารถในการหารายได้ของตนเองขึ้นมาในระบบดังกล่าว ควรเป็นการจัดฝึกอาชีพ การส่งเสริมให้มีการจัด พัฒนาและการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการฝึกอาชีพ ตลอดจนการช่วยเหลือด้านบริการจัดหางานให้คนพิการทำภายหลังการฝึกอาชีพแล้วด้วย

5. โครงการการประกันสังคม ควรจัดหาสิ่งจูงใจให้คนพิการได้หางานทำเพื่อให้สามารถหารายได้ หรือหารายได้ใหม่อีกครั้ง

6. ควรสนับสนุนด้านรายได้แก่คนพิการตราบเท่าที่สภาพความพิการ ไม่เป็นอุปสรรคในการหางานทำ และควรลดความช่วยเหลือหรือยุติการช่วยเหลือเมื่อคนพิการเหล่านี้มีรายได้เพียงพอและมั่นคงแล้วเท่านั้น

7. ในประเทศที่ส่วนใหญ่ภาคเอกชนเป็นผู้จัดหาระบบการประกันสังคม รัฐต้องส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น องค์กรสวัสดิการสังคมและครอบครัว ได้กำหนดมาตรการเพื่อให้ช่วยเหลือตนเองขึ้น และสร้างสิ่งจูงใจให้คนพิการทำงาน หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ

การจ้างงาน (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเอกสารสิทธิมนุษยชนกับคนพิการ .ม.ป.ป.น. 20-21)

นอกจากนี้ยังมีอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 159 ว่าด้วยการฟื้นฟูอาชีพ และการมีงานทำ (บุคคลพิการ) และข้อแนะฉบับที่ 168 ได้พูดถึงเรื่องการฟื้นฟูอาชีพให้กับคนพิการว่าเป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้คนพิการมีความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่เหมาะสม เพื่อเป็นหลักประกันในการสร้างความเสมอภาคทางโอกาสและการปฏิบัติต่อคนพิการทุกประเภท โดยเท่าเทียมกันและเห็นว่าวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้คนพิการอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข และเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2541 คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อนุสัญญาฉบับที่ 159 ว่าด้วยการฟื้นฟูอาชีพ และการมีงานทำ (บุคคลพิการ)

การประชุมใหญ่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศได้จัดให้มีการประชุมขึ้น ณ นครเจนีวา โดยคณะประสานการของสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ และได้ประชุมกันในการประชุมใหญ่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ สมัยที่หกสิบเก้า เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1983 และรับทราบมาตรฐานระหว่างประเทศที่มีอยู่ซึ่งบรรจุอยู่ในข้อแนะเกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพ (คนพิการ) ค.ศ. 1955 และข้อแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รับทราบว่า นับแต่มีการรับเอาข้อแนะว่าด้วยการฟื้นฟูอาชีพ (พิการ) ค.ศ. 1955 แล้ว ได้เกิดการพัฒนาดังกล่าวที่สำคัญ ๆ ขึ้นหลายประการตามความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการการอบรมฟื้นฟู ทั้งในด้านขอบเขตและองค์การบริการการฟื้นฟู และกฎหมาย ตลอดจนแนวปฏิบัติของประเทศสมาชิกทั้งหลายซึ่งครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้ข้อแนะฉบับนั้น และพิจารณาว่า ปี ค.ศ. 1981 สหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีคนพิการสากล ด้วยข้อความ “ให้มีส่วนร่วมและมีความเสมอภาคอย่างเต็มที่” และดังนั้น World Programme of Action concerning Disabled Persons จึงกำหนดมาตรการในระดับระหว่างประเทศและระดับประเทศขึ้น โดยตระหนักถึงเป้าหมายของ “ การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่” ของบุคคลพิการ

ในสังคมและการพัฒนาตลอดจน “ความเสมอภาคกัน” และพิจารณาว่าการพัฒนาเหล่านี้ทำให้เกิดความเหมาะสมที่จะรับเอามาตรฐานระหว่างประเทศอันใหม่เกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณาโดยเฉพาะเรื่องความต้องการที่จะประกันความเสมอภาคทางโอกาส และการปฏิบัติต่อบุคคลพิการทุกประเภททั้งในเขตเมือง และชนบท เพื่อการมีงานทำและการเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน และได้ตกลงกันเรื่องการกำหนดข้อเสนอบางประการเกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพ ซึ่ง เป็นหัวข้อที่ 4 ในระเบียบวาระการประชุมของสมัชชาการประชุมนี้ได้กำหนดว่าข้อเสนอเหล่านี้จะต้องมีรูปลักษณะตามอนุสัญญาระหว่างประเทศกำหนด อนุสัญญาต่อไปนี้ซึ่งอาจเรียกว่าอนุสัญญาว่าด้วยการฟื้นฟูอาชีพและการมีงานทำ (บุคคลพิการ) ค.ศ. 1983 เมื่อวันที่ 20 เดือนมิถุนายน คริสตศักราชหนึ่งพันเก้าร้อยแปดสิบสาม

ส่วนที่ 1

คำนิยามและขอบข่าย

มาตรา 1

1. สำหรับวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “บุคคลพิการ” หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งความคาดหวังของเขาเกี่ยวกับความมั่นคง การคงอยู่ในหน้าที่การงานและความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่เหมาะสมได้ถูกบั่นทอนลงไป อันเป็นผลมาจากความเสื่อมทางร่างกายและจิตใจซึ่งเป็นที่ยอมรับ
2. สำหรับวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูอาชีพ เสมือนเป็นสิ่งสามารถช่วยบุคคลพิการในด้านความมั่นคง การคงอยู่ในหน้าที่การงาน และความเจริญก้าวหน้าในการงานที่เหมาะสม และด้วยวิธีการนี้จะช่วยบุคคลดังกล่าวให้อยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมต่อไป
3. บทบัญญัติของอนุสัญญานี้ ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศควรจะนำมาใช้โดยผ่านทางมาตรการที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศ และประกอบเป็นแนวปฏิบัติของประเทศ
4. บทบัญญัติของอนุสัญญานี้จะต้องใช้กับบุคคลพิการทุกประเภท

ส่วนที่ 2

หลักการฟื้นฟูอาชีพ และนโยบายการจ้างงานทำสำหรับบุคคลพิการ

มาตรา 2

ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ โดยสอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศแนวปฏิบัติ และความเป็นไปได้ จะต้องดำเนินการและทบทวนนโยบายภายในประเทศเป็นระยะๆ เกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพ และการจ้างงานทำของบุคคลพิการ

มาตรา 3

นโยบายดังกล่าวจะต้องมุ่งที่จะประกันว่าให้มีการกำหนดมาตรการการฟื้นฟูอาชีพที่เหมาะสมต่อบุคคลพิการทุกประเภท และเป็นการส่งเสริมโอกาสการจ้างงานทำสำหรับบุคคลพิการในตลาดแรงงานเปิด

มาตรา 4

นโยบายดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานหลักการของโอกาสที่เท่าเทียมกันระหว่างคนพิการและคนงานทั่วๆ ไป ความเท่าเทียมกันในโอกาสและการปฏิบัติต่อคนงานชายและหญิงที่พิการจะต้องได้รับการเคารพ มาตรการที่มุ่งประสงค์ให้เกิดผลต่อโอกาสและการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันระหว่างคนงานพิการกับคนงานอื่นนั้นจะต้องไม่ถือว่าเป็นเสมือนการเลือกปฏิบัติต่อคนงานอื่น ๆ

มาตรา 5

องค์การตัวแทนนายจ้าง และคนงานจะต้องได้รับการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว รวมทั้งมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างหน่วยงานเอกชนและของรัฐที่ได้รับมอบหมายในกิจกรรม การฟื้นฟูอาชีพ องค์การตัวแทนของคนพิการ ตลอดจนองค์การตัวแทนสำหรับคนพิการ ควรได้รับการปรึกษาหารือด้วย

ส่วนที่ 3

การดำเนินการในระดับชาติเพื่อการพัฒนาการฟื้นฟูอาชีพ และการบริหารการมีงานทำเพื่อบุคคลพิการ

มาตรา 6

ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ จะโดยกฎหมายหรือข้อบังคับ หรือโดยวิธีการอื่น ที่ประกอบขึ้นเป็นเงื่อนไขของประเทศ หรือแนวปฏิบัติของประเทศจะต้องกำหนดขั้นตอน ขั้นเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เกิดผลต่อมาตรา 2, 3, 4 และ 5 ของอนุสัญญาฉบับนี้

มาตรา 7

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทรงอำนาจ จะต้องกำหนดมาตรการโดยมุ่งเพื่อจัดหาและ ประเมินการแนะแนวอาชีพ การอบรมวิชาชีพ การบรรจุตำแหน่งงานว่าง การมีงานทำ และ การบริการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสามารถช่วยให้บุคคลพิการมีความมั่นคง สามารถคงอยู่ใน หน้าที่การงาน และมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับคนงาน โดยทั่วไปที่มีอยู่ หากเป็นไปได้และเหมาะสมควรจะทำหน้าที่ในเรื่องนี้ด้วย โดยมีการปรับ ประงเท่าที่จำเป็น

มาตรา 8

จะต้องกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมการจัดตั้ง และการพัฒนาการฟื้นฟูอาชีพและ การให้บริการการมีงานทำสำหรับบุคคลพิการในท้องถิ่น และชุมชนห่างไกล

มาตรา 9

ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องประกันให้มีการอบรมและให้มีผู้แนะนำด้าน การอบรมฟื้นฟูอาชีพ ตลอดจนมีคณะทำงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสมซึ่งรับผิดชอบในการ

แนะแนวอาชีพ การอบรมวิชาชีพ การบรรจุตำแหน่งงานว่างและการมีงานทำของบุคคลพิการ

ข้อแนะนำฉบับที่ 168 ว่าด้วยการฟื้นฟูอาชีพ และการมีงานทำ (บุคคลพิการ)

สรุปสาระสำคัญ

1. “บุคคลพิการ” หมายถึงบุคคลซึ่งความคาดหวังเกี่ยวกับความมั่นคง การคงอยู่ในหน้าที่การงาน และความก้าวหน้าในการงานได้ถูกบั่นทอนลง อันเป็นผลจากความเสื่อมทางด้านจิตใจและร่างกาย

2. ควรกำหนดมาตรการการฟื้นฟูอาชีพที่เหมาะสมแก่บุคคลพิการทุกประเภท

3. จะต้องมีการวางแผน การจัดให้บริการเกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพ และการจ้างบุคคลพิการทำงาน โดยการเปลี่ยนแปลงจากบริการที่จัดให้แก่คนงานทั่ว ๆ ไป

4. การฟื้นฟูอาชีพต้องกระทำร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ที่รับผิดชอบด้านการฟื้นฟูทางสังคม และทางการแพทย์

5. บุคคลพิการจะต้องได้รับโอกาส และการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันบุคคลทั่ว ๆ ไป ในด้านการมีงานทำ การคงอยู่ในหน้าที่การงานและความก้าวหน้าในการงาน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงหลักความเท่าเทียมกันด้าน โอกาสและการปฏิบัติต่อคนงานชายและหญิง อย่างไรก็ตาม หากมีการกำหนดมาตรการเป็นพิเศษสำหรับบุคคลพิการนั้น ไม่ควรจะถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนงานอื่น ๆ

6. มาตรการดังกล่าวควรประกอบด้วย

6.1 มาตรการจูงใจนายจ้าง เพื่อกระตุ้นให้นายจ้างจัดให้มีการอบรม และมีการจ้างบุคคลพิการทำงาน

6.2 มาตรการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานให้เหมาะสมการกำหนดรูปแบบการทำงาน เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องยนต์กลไก และการจัดองค์การ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการจ้างงานดังกล่าว

6.3 รัฐบาลจะต้องให้ความช่วยเหลือกับการจัดให้มีการทำงานในร่ม สำหรับบุคคลพิการ โดยส่งเสริมให้มีการประสานงานกันระหว่างโรงงานที่อยู่ในร่วมกับ

โรงงานผลิต ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเตรียมคนพิการให้พร้อม สำหรับการทำงานภายใต้สภาพการณ์ปกติ

7. ประเทศสมาชิกจะต้องประกันให้มีการอบรมและ ให้มีผู้แนะนำด้านการอบรมฟื้นฟูอาชีพ ตลอดจนมีคณะทำงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสมซึ่งรับผิดชอบในการแนะแนวอาชีพ การอบรมวิชาชีพ การบรรจุตำแหน่งงานว่าง และการมีงานทำของบุคคลพิการ

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย

ความเป็นมา

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญเรื่องสิทธิ โอกาส และความเสมอภาคของคนพิการ โดยในปี พ.ศ. 2514 ได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ พ.ศ. 2518 ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ พ.ศ. 2524 ประกาศให้เป็นปีคนพิการสากล และประกาศให้ช่วงปี พ.ศ. 2526 – 2535 เป็นทศวรรษของคนพิการพร้อมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติการ โลก เมื่อสิ้นสุดทศวรรษคนพิการแล้วคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก องค์การสหประชาชาติต้องการที่จะปฏิบัติกิจกรรมและรณรงค์เรื่องสิทธิและโอกาสของคนพิการอย่างต่อเนื่องจึงได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2536 – 2545 เป็นทศวรรษคนพิการของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องสิทธิและโอกาสของคนพิการเช่นกัน โดยหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกับคนพิการได้ยกร่างพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตั้งแต่ พ.ศ. 2520 และเมื่อปีคนพิการสากล พ.ศ. 2524 ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งประกาศใช้แผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติระยะยาว (พ.ศ. 2525 – 2534)

ในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และต่อมาได้ประกาศกฎกระทรวง ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิ โอกาส และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกับสมาชิกอื่นในสังคม

เมื่อ พ.ศ. 2536 ผู้นำรัฐบาลไทยได้ร่วมลงนามพร้อมกับผู้นำของประเทศในภูมิภาคนี้ ในประกาศการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และความเสมอภาคของคนพิการในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก เพื่อเป็นคำมั่นสัญญาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและขจัดเจตคติที่ไม่ถูกต้องของสังคมที่มีต่อคนพิการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติถึงเรื่องการคุ้มครองเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิของคนพิการ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งตนเองได้

เพื่อเป็นการนำเจตนารมณ์ในเรื่องสิทธิ โอกาส และความเสมอภาคของคนพิการ ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปฏิญญาขององค์การสหประชาชาติ ประกาศการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และความเสมอภาคของคนพิการในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก แผนงานและกฎระเบียบอื่น ๆ ที่ได้กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติ ผู้แทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน และองค์กรคนพิการ จึงได้ร่วมกันจัดทำปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการไทย เพื่อถือปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนพิการ

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทยนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2541

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย

1. คนพิการมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ มีสิทธิ และเสรีภาพแห่งบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครองในฐานะพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมีสิทธิต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ภายใต้ปฏิญญาฉบับนี้โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ และโดยปราศจากการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา การเมือง ภาษา ถิ่นกำเนิด เพศ อายุ หรือสถานะอื่นใด
2. คนพิการมีสิทธิแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

3. คนพิการมีสิทธิเข้าร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย และแผนงานทุกด้าน ที่เกี่ยวกับคนพิการทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

4. คนพิการมีสิทธิได้รับการดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนา ตั้งแต่แรกเกิด และแรกเริ่มที่พบคนพิการ รวมทั้งผู้ปกครองและครอบครัวของคนพิการต้องได้รับการ สนับสนุนจากรัฐในทุกด้านเพื่อให้สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาคนพิการอย่างเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล

5. คนพิการมีสิทธิได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่าง อิสระได้ด้วยตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

6. คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพในทุกระดับ ทุกรูปแบบของการจัดการศึกษาตามความต้องการของคนพิการอย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยไม่มีการจำกัด กีดกัน เลือปฏิบัติหรือข้อยกเว้นใด ๆ

7. คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ การฝึก อาชีพ การประกอบอาชีพทุกประเภท ได้รับการจ้างงานหรือว่าจ้างเข้าทำงานตามความ ต้องการและความสามารถ โดยได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ ได้รับความก้าวหน้า รวมทั้งได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน โดยไม่มีการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ

8. คนพิการมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกคุกคามทางเพศ ทำร้าย ร่างกายและจิตใจ กักขัง เหยียดเอานเปรียบ หรือการแสวงหาประโยชน์ใด ๆ จากความพิการ ทั้งนี้ ให้ได้รับความช่วยเหลือทางค้ำคูณหมายเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

9. คนพิการมีสิทธิอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนของตน และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ในกิจกรรมของครอบครัว ชุมชน และสังคม

10. คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่น จากรัฐ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

11. คนพิการมีสิทธิได้รับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้รับรู้และเข้าใจคนพิการในทางที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิ ศักยภาพ และความสามารถรวมทั้งการบำเพ็ญประโยชน์ของคนพิการ

12. คนพิการมีสิทธิได้รับและเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ สิทธิของคนพิการ ทั้งนี้ ต้องได้รับการสนับสนุนให้มีสื่อทุกประเภทที่เหมาะสมกับความ พิจาร รวมทั้งต้องจัดให้มีล่ามภาษามือ อักษรเบรลล์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์พิเศษ อื่น ๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร

13. คนพิการและครอบครัว ชุมชน สังคม มีสิทธิได้รับและเข้าถึงข้อมูล ข่าว สาร เพื่อทราบถึงสิทธิอันระบุไว้ในปฏิญญาฉบับนี้โดยทั่วถึง

14. รัฐต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตามพันธสัญญาที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ซึ่งได้ลงนามหรือตกลงร่วมกันในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

บทที่ 3

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายผู้ด้อยโอกาส

รองศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้กล่าวถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายผู้ด้อยโอกาสหรือผู้เสียเปรียบทางสังคมในหนังสือกฎหมายและนโยบายของรัฐเกี่ยวกับคนพิการ ดังนี้

กฎหมายผู้ด้อยโอกาสหรือผู้เสียเปรียบทางสังคม นั้นเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กฎหมายสังคม เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคม ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการจัดบริการให้กับกลุ่มบุคคลดังกล่าวเพื่อให้มีสิทธิและโอกาสเท่าเทียม กับบุคคลอื่น

สาระสำคัญของกฎหมายผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคมนั้น ส่วนใหญ่มีเนื้อหาสาระในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาให้ผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคม ในระบบที่มีการแข่งขันกันอย่างเสรีนั้น ผู้ที่อ่อนแอกว่าย่อมเสียเปรียบผู้ที่แข็งแรงกว่า หากปล่อยให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี ก็ย่อมมีความเสียเปรียบเพิ่มขึ้น ผู้ที่แข็งแรงกว่าจำนวนน้อยจะเป็นเจ้าของทรัพยากรจำนวนมาก ผู้ที่อ่อนแอกว่าจำนวนมากจะเป็นเจ้าของทรัพยากรจำนวนน้อย ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสิทธิและโอกาส ถ้าปล่อยให้ภาวะการเช่นนี้เป็นอยู่ต่อไปสิ่งที่ติดคามาคือ ความจราจล รุนววย ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายสังคมขึ้นมาสนับสนุนให้มีการรวมตัวกัน เพื่อมีพลังต่อรองผลประโยชน์ มีการกำหนดนโยบายให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพ ขจัดการจำกัดสิทธิการเลือกปฏิบัติและส่งเสริมให้มนุษย์ทุกกลุ่มมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกันตามความเป็นจริง

กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และเสียเปรียบในสังคมโดยทั่วไปได้แก่ เด็กสตรี คนพิการ คนชรา ผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด ผู้ใช้แรงงาน ชาวชุมชนแออัด เกษตรกรผู้ยากไร้ ผู้ประสบสาธารณภัย กฎหมายที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มบุคคลดังกล่าวนี้ เรียกว่า กฎหมายผู้ด้อยโอกาสหรือผู้เสียเปรียบทางสังคม หรือ กฎหมายสังคม

2. มีการขจัดการจำกัดสิทธิและการเลือกปฏิบัติหรือให้ความคุ้มครองและให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสิทธิและโอกาส จากการที่สังคมมีเจตคติต่อผู้ด้อยโอกาสไปในทางลบและสังคมได้หล่อหลอมให้ผู้ด้อยโอกาสมีเจตคติต่อตนเองไม่ถูกต้องเช่นกัน ผลที่ตามมาจึงเกิดกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ออกมาจำกัดสิทธิของผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรี คนพิการ ผู้ติดยาเสพติด บุคคลเหล่านี้มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่จำกัดสิทธิไม่ทำให้ได้รับการศึกษาในบางสาขาอาชีพ และถูกจำกัดสิทธิไม่ให้ประกอบอาชีพบางสาขาอาชีพด้วย บางครั้งกฎหมายระเบียบข้อบังคับไม่ได้จำกัดสิทธิแต่ผู้ให้บริการ นั้นมิได้คิดที่จะให้บริการสาธารณะแก่ทุกคนมักคิดจะให้บริการสาธารณะแก่คนส่วนใหญ่เท่านั้น ด้วยปรัชญาความคิดนี้ทำให้ผู้ด้อยโอกาสไม่มีโอกาสรับประโยชน์ตามสิทธิอันพึงมีพึงได้ตามกฎหมาย ทำให้ชนกลุ่มน้อยและคนพิการไม่อาจได้รับการศึกษาตามสิทธิที่มี

3. มีแนวนโยบายป้องกันหรือ และให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ด้อยโอกาส วิธีแก้ไขที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งคือ การป้องกันปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาของเด็กเร่ร่อน คนขอทาน คนพิการ หญิงโสเภณี ผู้ติดยาเสพติด ผู้เป็นโรคเอดส์ ชาวชุมชนแออัด การป้องกันคือการหามาตรการทำให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่มีจำนวนเพิ่มขึ้น หรือมีจำนวนเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่ลดลง ในกรณีที่ป้องกันไม่ได้อาจต้องจัดให้มีการบริการฟื้นฟู สมรรถภาพในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา การฝึกอาชีพและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสสามารถช่วยเหลือตนเองได้ สามารถทำงานได้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข การฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในด้านต่าง ๆ นอกจากจะทำให้ผู้ด้อยโอกาส และผู้เสียเปรียบทางสังคมมีศักดิ์ศรีเยี่ยงบุคคลทั่วไปแล้ว ยังทำให้ทรัพยากรมนุษย์ที่ถูกทอดทิ้งกลายมาเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติโดยส่วนรวม ส่วนผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคมกลุ่มใด ควรจะได้รับการฟื้นฟูในด้านใดและด้วยวิธีการอย่างไร ต้องกำหนดเป็นนโยบาย การกำหนดแนวนโยบายการป้องกัน การฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ด้อยโอกาส และผู้เสียเปรียบในสังคมนี้ ไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในกฎหมาย สามารถกำหนดไว้ในนโยบายของรัฐบาลก็ได้แต่การกำหนดเอาไว้ในนโยบายของรัฐบาลนั้น จะมีผลผูกพันเฉพาะรัฐบาลในชุดนั้น ๆ เท่านั้น หากรัฐบาลคณะใดมิได้นำไปกำหนดเอาไว้ในแนวนโยบายต่อไปก็ย่อมไม่ผูกพัน รัฐบาลนั้นแต่อย่างใด แต่ถ้านำแนว

นโยบายดังกล่าวบัญญัติไว้เป็นกฎหมายย่อมมีผลผูกพันในทุกรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ในการแก้ปัญหาของผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบทางสังคม ถ้าหากมีแนวนโยบายชัดเจนแล้วก็มักนิยมนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมาย กฎหมายสังคมทั่วไปจึงมีแนวนโยบายในการแก้ปัญหาของสังคมบัญญัติเอาไว้เสมอ การบัญญัติเรื่องแนวนโยบายนี้ อาจมีบัญญัติในลักษณะที่ว่าต้องให้บริการอะไรบ้าง หรืออาจจะบัญญัติในลักษณะที่ว่าผู้ด้อยโอกาสมีสิทธิอะไรบ้าง ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 15 บัญญัติว่า คนพิการที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 14 ทำให้ได้รับการสงเคราะห์การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังต่อไปนี้

(1) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญา ทางจิตใจ

(2) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาสายอาชีพ หรืออุดมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมซึ่งให้ได้รับ โดยการจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดรวมในสถานศึกษาธรรมดาก็ได้ โดยให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

(3) คำแนะนำ ชี้แจง และปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้

(4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

(5) บริการจากรัฐในกรณีที่มีคดีความและในการติดต่อกับทางราชการ การกำหนดนโยบายการแก้ปัญหาสังคมเอาไว้ในกฎหมายทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนแก้ปัญหาในระยะยาวได้

4. มีการจัดตั้งกองทุนเงินหมุนเวียนเพื่อการสงเคราะห์หรือและเพื่อให้เงินอุดหนุนการดำเนินงานการป้องกัน ในการแก้ไขปัญหาสังคมบางอย่างนั้น มีองค์กรเอกชนเข้าร่วม

ดำเนินการร่วมกับภาครัฐก็มี บางปัญหาหน่วยงานเอกชนเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาก่อน แล้วหน่วยงานของรัฐเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหากายหลัง

องค์กรหรือหน่วยงานเอกชนส่วนใหญ่มักจะดำเนินการในรูปของสมาคม ชมรม มูลนิธิ กองทุน เป็นต้น โดยทั่วไปแล้ว องค์กรเอกชนมักดำเนินกิจกรรมแก้ปัญหากับผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบโอกาสทางสังคมได้ดีและมีประสิทธิภาพดีกว่าหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากบุคลากรที่เข้ามาทำงานในองค์กรเอกชนนั้นทำงานด้วยใจรัก การดำเนินงานของ องค์กรเอกชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและที่สำคัญที่สุดคือมีองค์กรที่ให้เงินอุดหนุนคอยตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ดังนั้นจึงทำให้การบริหารงานสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหากองค์กรเอกชนใดดำเนินการที่ส่อไปในทางทุจริต และดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะไม่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุน จะทำให้องค์กรเอกชนเหล่านั้นค่อย ๆ ลดกิจกรรมลงและยกเลิกไปในที่สุด ส่วนหน่วยงานของรัฐนั้นมักมีปัญหว่าผู้บริหารมักเข้ามาทำงานเพื่อหวังตำแหน่งไม่ได้ตั้งใจทำและมีการเปลี่ยนผู้บริหารบ่อย ๆ ทำให้งานไม่ต่อเนื่อง และที่สำคัญที่สุดไม่มีองค์กรคอยตรวจสอบการทำงาน สามารถดำเนินกิจกรรมได้ทั้งๆ ที่ไม่มีประสิทธิภาพเพราะมีเงินจากงบประมาณสนับสนุนอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้รัฐบาล ในหลายประเทศมีนโยบายสนับสนุนให้องค์กรเอกชนดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ส่วน หน่วยงานของรัฐนั้นได้หันมาดำเนินกิจกรรมที่ภาคเอกชนไม่อาจกระทำได้หรือไม่สนใจ หรือมีความสนใจทำกันน้อย การให้เงินอุดหนุนแก่องค์กรเอกชนนั้นทำให้งบประมาณ จำนวนเดียวกันสามารถขยายบริการได้มากกว่าหน่วยงานของรัฐ

5. มีคณะกรรมการประสานงานระดับชาติและการดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกัน ปัญหาแก้ไขปัญหาของผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคม คณะกรรมการในส่วนของรัฐ ต้องมาจากหลายหน่วยงานและยังมีองค์กรเอกชน นักวิชาการ องค์กรธุรกิจ และชุมชนเข้ามา มีบทบาทในเรื่องดังกล่าวด้วย การจะปล่อยให้แต่ละหน่วยงานแต่ละองค์กรดำเนินงานของตนไปตามลำพัง ย่อมจะทำให้มีความขัดแย้งและซ้ำซ้อนเกิดขึ้นได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมี คณะกรรมการประสานงานองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ด้วยเหตุนี้กฎหมายสังคมโดยทั่วไปมัก มีคณะกรรมการการประสานงานระดับชาติขึ้น

6. มืองค์กรของผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคม ผู้ที่ได้รับปัญหาของสังคม ก็คือตัวของผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคมและผู้ที่อยู่ปัญหา ได้ดีที่สุดคือตัวผู้ด้อยโอกาส และผู้เสียเปรียบในสังคมเช่นกัน แม้แต่แนวทางในการป้องกันแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคมย่อมรู้ได้ดีกว่าใครๆ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องให้ผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคมสามารถจัดตั้งองค์กรตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระบบเครือข่ายทั่วประเทศ หากผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคมสามารถรวมตัวกันได้มาก ย่อมสามารถที่จะผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น

กฎหมายสังคมจำเป็นต้องกำหนดองค์กรที่เหมาะสมสำหรับผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคม รูปแบบขององค์กรที่เหมาะสมจะต้องมีลักษณะร่วมกันคือ สามารถจัดตั้งได้ง่าย หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน และเป็นผู้คอยตรวจสอบดูแลไม่ควรมาทำหน้าที่เป็นผู้ให้ใบอนุญาตโดยใช้ดุลยพินิจว่าให้หรือไม่ให้ก็ได้ องค์กรของผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคมจะต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล และถือเป็นองค์กรการกุศลสาธารณะตามประมวลรัษฎากร กล่าวคือองค์กรเหล่านี้จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และผู้บริจาคให้กับองค์กรดังกล่าวสามารถนำไปหักค่าใช้จ่ายได้ ในกรณีนิติบุคคล หรือถือเป็นค่าลดหย่อนได้ในกรณีบุคคลธรรมดา ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้มีการบริจาคเงินให้กับ องค์กรเหล่านี้

7. กฎหมายสังคมโดยทั่วไปนิยมที่จะจัดตั้งกองทุนประกันสังคมมากกว่าการจัดสวัสดิการสังคม เพราะการจัดสวัสดิการสังคมนั้นภาระหนักจะตกอยู่กับรัฐบาลแต่ฝ่ายเดียว บางครั้งผู้ที่ได้รับสวัสดิการสังคมดังกล่าวไม่เห็นคุณค่า ไม่ได้ใช้จ่ายเงินไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการให้ แต่อย่างไรก็ตามการจัดตั้งกองทุนประกันสังคมก็มีข้อจำกัด เพราะทำได้เฉพาะในกรณีที่ผู้รับประโยชน์อยู่ในฐานะที่มีรายได้สำหรับผู้ด้อยโอกาสและผู้เสียเปรียบในสังคมที่ไม่มีรายได้จะใช้มาตรการกองทุนประกันสังคมย่อมเป็นไปได้

บทที่ 4

ความสัมพันธ์ของพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 กับกฎหมายแรงงาน

เนื่องจากคนพิการเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศแต่สภาพความพิการเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ดังนั้น พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้การคุ้มครอง การสงเคราะห์ การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่คนพิการ รวมทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากนิยามศัพท์คำว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” ที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

“ มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

๑๓๑

“ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงาน หรือดำรงชีวิตในสังคมทัดเทียมคนปกติ ”

ทั้งนี้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ด้านการส่งเสริมอาชีพและการจัดหางานให้แก่คนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้วนั้น พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 12 (6) กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ดังนี้

“มาตรา 12 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้น
ในกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่ใน
การสงเคราะห์การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(6) ส่งเสริมอาชีพและจัดหางานให้แก่คนพิการซึ่งได้รับการฟื้นฟู
สมรรถภาพแล้ว

ฯลฯ ”

ส่วนคนพิการที่ประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์การพัฒนาและการฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการเกี่ยวกับคำแนะนำ คำชี้แจง คำปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และ
การฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายตามสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบ
อาชีพได้นั้น ต้องเป็นคนพิการที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง จึงจะมีสิทธิได้รับการ
สงเคราะห์การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพเรื่องดังกล่าวได้ตาม มาตรา 15 (3) ดังนี้

“มาตรา 14 ให้คนพิการซึ่งประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์ การพัฒนา
และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัตินี้ ขึ้นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน
กลาง ณ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการหรือต่อนายทะเบียนจังหวัด ณ ที่
ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

ฯลฯ

มาตรา 15 คนพิการที่ได้จดทะเบียนตาม มาตรา 14 ให้ได้รับการสงเคราะห์
การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(3) คำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและการฝึก
อาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพ
ได้”

ในการดำเนินงาน การสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการและสนับสนุนสถาบันบริการ
ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทางด้านการฝึกอาชีพ การแพทย์ การศึกษา สังคม

ตลอดจนเทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการนั้น มาตรา 16 กำหนดให้ กองทุนขึ้นมากองทุนหนึ่ง เรียกว่ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ดังนี้

“มาตรา 16 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน และสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการและสนับสนุนสถาบันบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทางกายภาพ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ”

สำหรับการจัดหาผลประโยชน์หรือการใช้จ่ายเงินกองทุน กำหนดให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2536 แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ที่กำหนดให้มีอนุกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแต่งตั้งตามมาตรา 11 โดยมีอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์เป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ในคณะอนุกรรมการชุดดังกล่าว มีผู้อำนวยการกองกฎหมายและข้อพิพาทแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม หรือผู้แทนร่วมเป็นอนุกรรมการด้วย ซึ่งในการเป็นอนุกรรมการดังกล่าว ดิฉันได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนกองกฎหมายและข้อพิพาทแรงงาน ในการเข้าร่วมประชุมคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ตั้งแต่การประชุมครั้งที่ 3/2538 เป็นต้นไป คณะอนุกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ของระเบียบดังนี้

- (1) อนุมัติแผนงานและโครงการที่หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐและเอกชนขอรับการสนับสนุน
- (2) ให้ความเห็นชอบการใช้จ่ายเงินกองทุนและจะกำหนดระเบียบเพื่อการนี้ก็ได้
- (3) ควบคุมและติดตามผลการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการที่หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐและเอกชนขอรับการสนับสนุน
- (4) กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกู้ยืมเงิน ในการนี้ คณะอนุกรรมการอาจมอบหมายให้อนุกรรมการสาขาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการประจำ

จังหวัดซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาและอนุมัติการขอกู้ยืมเงินของคนพิการในจังหวัดนั้นได้ไม่เกินรายละสองหมื่นบาท

(5) ผ่อนผัน การชำระหนี้

(6) จัดหาเงินและทรัพย์สินสมทบกองทุน

การใช้จ่ายเงินที่กำหนดในข้อ 5 (2) นั้น จะต้องเป็นการใช้เงินไปเพื่อกิจการที่กำหนดในข้อ 8 ดังต่อไปนี้

1. เป็นทุนหมุนเวียนสำหรับคนพิการกู้ยืมนำไปประกอบอาชีพ
2. ส่งเสริมช่วยเหลือคนพิการให้สามารถประกอบอาชีพได้
3. สงเคราะห์ครอบครัวคนพิการด้านการเงิน เครื่องอุปโภค บริโภคที่จำเป็น
4. สนับสนุนแผนงานและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ โดย

ส่งเสริมการเตรียมทักษะอาชีพ การอบรมและฝึกอาชีพ การปรับปรุงขยายกิจการศูนย์ฝึกอาชีพและโรงงานในอารักขา รวมทั้งการฝึกและประกอบอาชีพโดยชุมชน

5. สนับสนุนแผนงานและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์ ในการดำเนินงานป้องกันความพิการ การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และประดิษฐ์พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ และเครื่องช่วยคนพิการประเภทต่าง ๆ

6. สนับสนุนแผนงานและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาในการดำเนินการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ การผลิตอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนสำหรับคนพิการ และการให้ทุนการศึกษาแก่คนพิการที่มีฐานะยากจน

7. สนับสนุนแผนงานและโครงการค้นคว้า ศึกษา วิจัย และผลิตเอกสารทางวิชาการ

8. สนับสนุนแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทุกสาขา โดยให้การอบรมและแนะนำการปฏิบัติงานเพื่อเสริมสมรรถนะของบุคลากร

9. สนับสนุนด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน

10. สนับสนุนแผนงานและโครงการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ

11. สนับสนุนแผนงานและโครงการปรับปรุงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

12. สนับสนุนหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐและเอกชนหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายตลอดจนการดำเนินคดีแก่คนพิการ

13. สนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน

14. ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค

15. ใช้จ่ายในการบริหารงานของกองทุน

16. ใช้จ่ายเพื่อกิจการอื่นที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนพิการตามที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเห็นชอบ

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ยังได้กำหนดให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ ค้ำครองและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ด้านแรงงาน โดยมาตรา 17 กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่นหรือในกรณีที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานจะขอส่งเงินเข้ากองทุนแทนการรับคนพิการเข้าทำงานก็ได้ ดังนี้

“มาตรา 17 เพื่อเป็นการค้ำครองและสงเคราะห์คนพิการ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

ฯลฯ

(2)ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการเข้าทำงาน ตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น

ในกรณีที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการประสงค์จะไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามสัดส่วนที่กำหนดจะขอส่งเงินเข้ากองทุน ตามมาตรา 16 ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแทนการรับคนพิการเข้าทำงานก็ได้”

เลขเรียกหนังสือ	๒.๐๖.๖	๕๖๒๑ ก.๗
เลขทะเบียน	๕๓๖	๗๕๔๒
วันที่	๒๒	๕.๕.๕๔๓

ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวได้กำหนดให้สถานประกอบการของเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่ สองร้อย คนขึ้นไปต้องรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ในอัตราลูกจ้างทั้งหมด ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดจำนวนสองร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของสองร้อยคนถ้าเกินหนึ่งร้อยคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน เว้นแต่สถานประกอบการนั้นไม่มีตำแหน่งงานที่มีลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำได้ หากนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีหน้าที่รับคนพิการเข้าทำงาน แต่ไม่ต้องการหรือไม่ประสงค์รับคนพิการเข้าทำงานให้ส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นรายปี ปีละครึ่งหนึ่งของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ใช้บังคับในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่คูณด้วยสามร้อยหกสิบห้า และคูณด้วยจำนวนคนพิการซึ่งไม่ประสงค์จะรับเข้าทำงาน

นอกจากนี้ มาตรา 18 ยังได้กำหนดให้นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนที่รับคนพิการเข้าทำงานมีสิทธินำเงินค่าจ้างที่จ่ายแก่คนพิการมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่จ่ายจริงดังนี้

“มาตรา 18 วรรคสอง นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 17 (2) มีสิทธินำเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่จ่ายจริง”

ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 เป็นกฎหมายแรงงานที่ได้ให้การคุ้มครอง และสงเคราะห์คนพิการเป็นพิเศษ ที่มีหลักการในการส่งเสริมให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและเป็นกำลังสำคัญในการให้การสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในด้านการส่งเสริมการศึกษา การพัฒนาอาชีพและการจัดหางานให้แก่คนพิการทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้คนพิการได้รับสิทธิและโอกาสในการพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพตามแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้คนพิการสามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมได้เท่าเทียมกับคนปกติทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องของการดำเนินงาน เรื่องการคุ้มครอง และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการนั้น กรมประชาสงเคราะห์เห็นว่า การขยายบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ด้านอาชีพสำหรับคนพิการของหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐนั้น มีความสำคัญต่อคนพิการเป็นอย่างมาก และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างกว้างขวาง

และต่อเนื่องยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อให้การขยายบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ เป็นประโยชน์ต่อคนพิการมากยิ่งขึ้น และให้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยดี ทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากร จึงนำเสนอเรื่องดังกล่าวให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2537 ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานให้การสนับสนุนในเรื่องอาชีพ โดยเฉพาะให้มีการขยายบริการด้านฝึกอาชีพสำหรับผู้พิการแต่ละประเภท และให้โอกาสในการเข้ารับการฝึกอาชีพในสถาบันฝึกอาชีพร่วมกับผู้ฝึกที่เป็นคนปกติ ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร บุคลากรและอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับผู้พิการ

2. ให้กรมการจัดหางานให้การสนับสนุนในเรื่องการจัดหางาน ปัจจุบันกรมการจัดหางานได้จัดตั้งฝ่ายจัดหางานคนพิการขึ้น โดยเฉพาะในกองบริการจัดหางานและได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ จัดหางานประจำเขตต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่คนทั่วไปรวมทั้งคนพิการด้วย

3. ในกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการให้หน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสถาบันด้านอาชีพปรับปรุงหลักสูตร บุคลากร ในการที่จะรับคนพิการเข้าศึกษาและฝึกอาชีพ

4.ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติเป็นนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

และคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติตามที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เสนอ เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2537

บทที่ 5

กฎหมายแรงงานกับการปฏิบัติต่อคนพิการ

ด้วยกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีกฎหมายแรงงานที่ให้บริการแก่คนพิการกระจายอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ในเรื่องการพัฒนาฝีมือแรงงาน การจัดหางาน การคุ้มครองแรงงานและการประกันสังคม ซึ่งการให้บริการดังกล่าวได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงตามลักษณะของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดังนี้

1. เรื่องการพัฒนาฝีมือแรงงาน

การพัฒนาฝีมือแรงงานคนพิการมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3 หน่วยงาน ดังนี้คือ

1. กรมประชาสงเคราะห์ มีหน้าที่ในการส่งเสริมการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการ เพื่อให้คนพิการมีงานทำหรือดำรงชีวิตในสังคมได้ทัดเทียมกับคนปกติ ทั้งนี้ กรมประชาสงเคราะห์ ดำเนินการตาม พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

โดยที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ว่า มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครอง การสงเคราะห์ การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยเฉพาะในเรื่องการฝึกอาชีพให้กับคนพิการนั้น พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติไว้เป็นกรณีพิเศษ กล่าวคือ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมีหน้าที่ส่งเสริมอาชีพให้แก่คนพิการตาม มาตรา 12 (6) ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการทั้งหมด 7 แห่ง คือ

1. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
3. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพันธ์ จังหวัดอุบลราชธานี
4. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน จังหวัดเชียงใหม่

5. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช

6. ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด
อุบลราชธานี

7. ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ จังหวัดลพบุรี

(กรมประชาสงเคราะห์ ประกาศกรมประชาสงเคราะห์ เรื่องรับสมัครคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพประจำปีการศึกษา 2543 ,2542,น.1)

ส่วนคนพิการที่ประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเกี่ยวกับคำแนะนำ คำชี้แจง คำปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายตามสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้นั้น ต้องเป็นคนพิการที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง จึงจะมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพเรื่องดังกล่าวได้ตาม มาตรา 15 (3) ถ้าหากคนพิการประสงค์จะประกอบอาชีพอิสระ สามารถขอกู้ยืมเงินจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้ตามมาตรา 16 เพราะในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้มีกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เรียกว่า กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน และสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการและสนับสนุนสถาบันบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทางกายภาพ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

2. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการในเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่คนพิการและบุคคลโดยทั่วไปที่อยู่ในวัยทำงานที่ต้องการฝึก หรือยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานให้มีทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

2.1 เพื่อส่งเสริมให้มีการฝึกอาชีพแก่บุคคลทั่วไป และผู้ที่ว่างงานที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยสมัครใจ กรณีดังกล่าวจึงหมายความรวมถึงคนพิการด้วย

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการฝึกอาชีพ แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาและรวมถึง นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เป็นคนพิการ เพื่อให้มีฝีมือพร้อมที่จะทำงาน

2.3 เพื่อพัฒนาช่างฝีมือ ซึ่งจำเป็นในการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

2.4 สนับสนุนให้มีการฝึกยกระดับ และทดสอบฝีมือแรงงาน ให้แก่ลูกจ้างรวมทั้งลูกจ้างที่เป็นคนพิการที่ทำงานอยู่แล้ว เพื่อให้มีทักษะฝีมือ และคุณภาพยิ่งขึ้น(กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน . การส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน . ม.ป.ป. น.7)

พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีสาระสำคัญในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมฝึกอาชีพให้แก่คนทั่วไปและคนพิการดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนในการจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพ โดยการอนุญาตให้สถานประกอบการซึ่งเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบการธุรกิจและบริการที่มีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นผู้ดำเนินการฝึกอาชีพได้ ตามมาตรา 13

2. ในเรื่องการค้าเนินการฝึกอาชีพ มาตรา 15 กำหนดให้ผู้รับการฝึกต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในดังนี้

2.1 มีอายุตามที่กำหนดไว้ในรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

2.2 สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าหลักสูตรประถมศึกษาหรือเทียบเท่า เว้นแต่ได้รับยกเว้นจากนายทะเบียน

2.3 คุณสมบัติอื่นอันจำเป็นในแต่ละสาขาอาชีพ ตามที่ผู้ดำเนินการฝึกได้กำหนดไว้ในรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

3. ในการฝึกอาชีพ ผู้ดำเนินการฝึกต้องทำสัญญาเป็นหนังสือกับผู้รับการฝึกไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะเป็นบุคคลโดยทั่วไปหรือคนพิการก็ตาม สัญญาการฝึกอย่างน้อย ต้องประกอบด้วยรายการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 18 ดังนี้

- 1 ระยะเวลาการฝึก
- 2 ข้อบังคับ หรือระเบียบเกี่ยวกับการฝึก
- 3 เวลาฝึก เวลาพัก และวันหยุดของผู้รับการฝึก
- 4 เบี้ยเลี้ยงระหว่างรับการฝึก
- 5 สวัสดิการ ตลอดจนมาตรการเกี่ยวกับสวัสดิภาพของผู้รับการฝึก
- 6 หลักเกณฑ์การลา
- 7 เงื่อนไข การเลิกสัญญาฝึก
8. หลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนในกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยอันเกิดจากการฝึก
9. หลักเกณฑ์การรับเข้าทำงานและค่าจ้างเมื่อสำเร็จการฝึก
10. รายการอื่น ๆ ตามที่นายทะเบียนกำหนด

นอกจากนี้ มาตรา 18 ยังได้กำหนดให้ผู้รับการฝึกที่เป็นผู้เยาว์ไม่ว่าจะเป็นบุคคลทั่วไป หรือคนพิการก็ตาม ต้องได้รับความยินยอมจาก บิดา มารดา ผู้ปกครอง ก่อนทำสัญญา

4. ในกรณีที่ผู้ดำเนินการฝึกหรือสถานประกอบการรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และรวมถึงนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่เป็นคนพิการของสถานศึกษา เข้าเป็นผู้รับการฝึกตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับสถานศึกษา ให้ดำเนินการไปตามหลักสูตรที่ผู้ดำเนินการฝึก หรือสถานประกอบการและสถานศึกษาได้ร่วมกันจัดทำขึ้นและให้ผู้ดำเนินการฝึกหรือสถานประกอบการจัดส่งหลักสูตรดังกล่าวและสัญญาที่ได้ทำไว้กับสถานศึกษาไปให้นายทะเบียนทราบภายในสามวันนับแต่วันทำสัญญา ทั้งนี้สัญญาดังกล่าวจะต้องประกอบด้วย

- 4.1 ระยะเวลาฝึก
- 4.2 ข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการฝึก

4.3 เวลาฝึก เวลาพัก และวันหยุดของนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เข้ารับการฝึก

4.4 สวัสดิการตลอดจนมาตรการเกี่ยวกับสวัสดิการที่จะจัดให้แก่แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่เข้ารับการฝึก

4.5 หลักเกณฑ์การลา

4.6 เงื่อนไขการเลิกสัญญาฝึก

4.7 หลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งเข้ารับการฝึกในกรณีที่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันเกิดจากการฝึก

5. หลังจากได้รับการฝึกอาชีพครบตามหลักสูตรแล้ว และผู้ดำเนินการฝึกจัดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแล้ว ผู้รับการฝึกทั้งที่เป็นบุคคลทั่วไปและคนพิการ ก็จะได้รับหนังสือรับรองจากผู้ดำเนินการฝึกภายในสามสิบวัน (มาตรา 22)

6. กรณีที่นายจ้างจะจัดให้ลูกจ้าง ซึ่งหมายความรวมถึงลูกจ้างที่เป็นคนพิการด้วย เข้ารับการฝึกเพื่อยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน ในระหว่างการฝึกนายจ้างยังคงมีหน้าที่ต่อลูกจ้างตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับในการทำงาน และข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง เว้นแต่การฝึกนั้นเกิดจากการร้องขอของลูกจ้างและมีการตกลงกันเป็นหนังสือ และนายจ้างอาจจัดให้ลูกจ้างฝึกนอกเวลาทำงานปกติ หรือในวันหยุดของลูกจ้างก็ได้ โดยนายจ้างต้องจ่ายค่าจ้างไม่น้อยกว่าค่าจ้างในเวลาทำงานปกติตามจำนวนชั่วโมงที่ฝึก และให้นายจ้างส่งสำเนาสัญญาแก่นายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันทำสัญญา (มาตรา 27, มาตรา 28)

7. การคุ้มครองผู้รับการฝึก มาตรา 20 กำหนดให้ ผู้ดำเนินการฝึกต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้เข้ารับการฝึกตามที่รัฐมนตรีกำหนด และกรณีดังกล่าวกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้มีประกาศกระทรวงเรื่อง หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้รับการฝึกในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

7.1 จัดให้ฝึกไม่เกินกว่าวันละแปดชั่วโมง กรณีเป็นการฝึกในงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายของผู้รับการฝึก ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ให้ผู้ดำเนินการฝึกจัดให้ผู้รับการฝึกฝนไม่เกินวันละเจ็ดชั่วโมง

7.2 จัดให้มีเวลาพักติดต่อกันไม่น้อยกว่าวันละหนึ่งชั่วโมง หลังจากผู้รับการฝึกได้ฝึกในวันนั้นมาแล้วไม่เกินห้าชั่วโมง

7.3 ให้มีวันหยุดประจำสัปดาห์ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละหนึ่งวัน โดยวันหยุดประจำสัปดาห์ต้องมีระยะห่างกันไม่เกินหกวัน

7.4 จัดให้มีวันหยุดตามประเพณีของสถานประกอบการนั้น ถ้าวันหยุดตามประเพณีใดตรงกับวันหยุดประจำสัปดาห์ ให้เลื่อนวันหยุดตามประเพณีวันนั้นไปหยุดในวันฝึกถัดไป

7.5 ให้ผู้รับการฝึกมีสิทธิลาป่วยได้ตามความเป็นจริงรวมกันไม่เกินจำนวนวันลาที่กำหนดในหลักสูตร กรณีป่วยติดต่อกันตั้งแต่สามวันขึ้นไปจะต้องมีใบรับรองแพทย์มาแสดงด้วย

7.6 ห้ามรับผู้รับการฝึกที่มีอายุต่ำกว่าสิบสามปีบริบูรณ์ฝึกอาชีพ

7.7 ห้ามฝึกผู้รับการฝึกซึ่งเป็นหญิงหรือเป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ ฝึกงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกาย ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน แล้วแต่กรณี

7.8 ห้ามให้ผู้รับการฝึกไปฝึกในสถานที่อื่นนอกจากที่ระบุไว้ในสัญญาการฝึก

7.9 ให้จ่ายเบี้ยเลี้ยงให้แก่ผู้รับการฝึกตามจำนวนวันฝึกในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสูงสุด ตามกฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำที่ใช้อยู่ในขณะนั้น

7.10 ให้มีกำหนดเวลาจ่ายเบี้ยเลี้ยงให้ผู้รับการฝึกไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง

7.11 จัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่ม ห้องน้ำ และห้องส้วมอันถูกต้องตามสุขลักษณะ

7.12 ให้ช่วยเหลือหรือให้บริการหรือปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อผู้รับการฝึกประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยในระหว่างการฝึก

7.13 จัดให้มีเครื่องป้องกันอันตรายสำหรับผู้รับการฝึกซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายของผู้รับการฝึก

7.14 จัดให้มีการระบายอากาศ ทางระบายน้ำ และสิ่งโสโครก แสงสว่าง ทางออกฉุกเฉินในอาคารที่ทำการฝึก

7.15 ให้จัดทำประกันอุบัติเหตุอุบัติภัยจากการฝึกให้แก่ผู้รับการฝึก

ในกรณีที่ผู้ดำเนินการฝึกไม่ได้จัดทำประกันดังกล่าวให้ผู้ดำเนินการฝึกจ่าย เงินช่วยเหลือผู้รับการฝึก กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือทุพพลภาพหรือถึงแก่ความ ตายอันเนื่องจากการฝึกตามกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

8. สาขาอาชีพที่มีการส่งเสริมการฝึกอาชีพตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึก อาชีพ พ.ศ. 2537 ได้มีประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง สาขาอาชีพที่จะ ส่งเสริมให้มีการฝึก ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2538 ได้กำหนดสาขาอาชีพที่จะให้มีการส่งเสริมการฝึก รวม 13 สาขา ดังนี้

1. สาขาอาชีพ ช่างก่อสร้าง
2. สาขาอาชีพ ช่างเครื่องเรือน
3. สาขาอาชีพ ช่างยนต์
4. สาขาอาชีพ ช่างเชื่อม
5. สาขาอาชีพ ช่างโลหะแผ่น
6. สาขาอาชีพ ช่างกลโรงงาน
7. สาขาอาชีพ ช่างไฟฟ้า
8. สาขาอาชีพ ช่างอิเล็กทรอนิกส์
9. สาขาอาชีพ ช่างเครื่องทำความเย็น
10. สาขาอาชีพ ช่างเขียนแบบ
11. สาขาอาชีพ ผู้ควบคุมเครื่องจักรกล
12. สาขาอาชีพ อุตสาหกรรมศิลป์
13. สาขาอาชีพ ธุรกิจและบริการ

9 . ประโยชน์ที่ผู้รับการฝึกจะได้รับ ระหว่างการฝึก

1. ได้รับการพัฒนาฝีมือในการทำงานอย่างถูกต้องเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพเพื่อให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ
2. ได้รับการคุ้มครองในระหว่างการฝึก ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ดำเนินการฝึก ผู้ดำเนินการฝึกต้องฝึกให้ตรงตามหลักสูตร
3. ได้รับการฝึกนิสัยในการทำงานในระหว่างการฝึกไปพร้อม ๆ กัน
4. ได้รับเบี้ยเลี้ยงในระหว่างฝึก

หลังการฝึก

1. เมื่อฝึกสำเร็จแล้วจะเป็นแรงงานที่มีฝีมือ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมีทางเลือกที่จะประกอบอาชีพและมีโอกาสได้ทำงานเพิ่มขึ้น
2. คุณภาพในการทำงานดี จะทำให้ได้ค่าจ้าง ค่าตอบแทนที่เหมาะสม จะเพิ่มการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
3. มีความมั่นคงในการทำงาน เมื่อมีฝีมือ โอกาสถูกเลิกจ้างก็ลดลง (กองกฎหมายและข้อพิพาทแรงงาน.สรุปสาระสำคัญกฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม . ม.ป.ป. น.9-10)

10. เงินทุนกู้ยืมเพื่อฝึกหรือพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อให้คนปกติทั่วไปหรือคนพิการที่เป็นแรงงานใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่ระบบการจ้างงาน แรงงานที่ถูกเลิกจ้างและแรงงานที่อยู่ในระบบการจ้างงาน สามารถกู้ยืมเงินจากกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ทักษะและฝีมือของตนเองให้สูงขึ้น โดยให้การสนับสนุนเงินกู้เป็นค่าฝึกอบรม ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างฝึกอบรมฝีมือแรงงานและชำระคืนพร้อมดอกเบี้ยในสัดส่วนที่กำหนดเมื่อจบการฝึกอบรมแล้ว (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน . การส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน . ม.ป.ป. น.3)

ผู้มีสิทธิกู้ยืมเงินกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้แก่บุคคลทั่วไปหรือคนพิการที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. แรงงานใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่ระบบการจ้างงาน
2. แรงงานที่ถูกเลิกจ้าง
3. แรงงานที่อยู่ในระบบการจ้างงาน

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ยืม

1. เป็นผู้มีสัญชาติไทย
2. อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี บริบูรณ์ และไม่เกิน 45 ปี
3. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
4. ไม่มีรายได้ หรือมีรายได้ เฉลี่ย ไม่เกิน 10,000 บาท ต่อ เดือน

สำหรับการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้เปิดให้คนพิการสมัครเข้ารับการศึกษาได้ที่หน่วยงานฝึกอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานทุกแห่งทั่วประเทศ ส่วนการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการนั้น ได้ดำเนินการในรูปแบบของการส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้คนพิการเข้าฝึกอาชีพร่วมกับผู้ฝึกปกติ ในสาขาที่เหมาะสมกับความพิการ และความพิการนั้นไม่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกอาชีพในสาขานั้น ๆ โดยคนพิการที่จะมาฝึกอาชีพกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จะต้องเป็นคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้ว หรือคนพิการที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และต้องไม่พิการซ้ำซ้อนและความพิการนั้นไม่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกอาชีพในสาขานั้นๆ และต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีอายุ 15 ปีขึ้นไป
2. เป็นคนพิการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการปฏิบัติงาน และความพิการนั้นไม่เป็นอุปสรรคต่อสาขาอาชีพที่จะฝึก
3. สามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยใช้ร่างกายอุปกรณ์เทียมหรือเสริม
4. มีคุณวุฒิและสติปัญญาที่จะฝึกอาชีพนั้น ๆ ได้
5. ไม่เป็นโรคติดต่อหรือติดยาเสพติดให้โทษ
6. มีความประพฤติดีไม่บกพร่องในศีลธรรม (สำนักงานกองทุนเพื่อการพัฒนาฝีมือแรงงาน . การส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน . ม.ป.ป. น. 70)

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ภารกิจหลักของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานนั้น คือการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการฝึกอาชีพแก่คนทั่วไปและคนพิการด้วยนั้น แต่เนื่องจากสภาพความพิการเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการฝึกอาชีพ ลักษณะความพิการที่แตกต่างกันก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกหรือบุคลากรฝึกที่มีความชำนาญเฉพาะ เพราะสภาพความพิการเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการฝึกอาชีพ การพิจารณารับสมัครคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพพร้อมกับคนปกติจึงประสบปัญหาว่าลักษณะความพิการที่แตกต่างกันมีเกณฑ์ความสามารถที่ควรจะต้องฝึกอาชีพในสาขาอาชีพใด

ปัจจุบันนอกจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจะดำเนินการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 แล้ว ยังต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 12 กรกฎาคม 2537 ที่กำหนดให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานให้การสนับสนุนในเรื่องอาชีพ โดยเฉพาะให้มีการขยายบริการด้านฝึกอาชีพสำหรับคนพิการแต่ละประเภท และให้โอกาสในการเข้ารับการฝึกอาชีพในสถาบันฝึกอาชีพร่วมกับผู้ฝึกที่เป็นคนปกติ ซึ่งกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร บุคลากร และอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับผู้พิการด้วย

3. สำนักงานประกันสังคม เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพให้แก่ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานและผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคมให้สามารถกลับเข้าทำงาน ในสถานประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระเลี้ยงดูตนเองได้ หน่วยงานดังกล่าวดำเนินการ โดยศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงานเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้น โดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลญี่ปุ่นกับรัฐบาลไทย

การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพให้แก่ลูกจ้าง ที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานและผู้ประกันตนศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน ได้แบ่งให้บริการออกเป็น 2 ลักษณะคือการเตรียมเข้าทำงาน และการฝึกอาชีพ

3.1 การเตรียมเข้าทำงาน การเตรียมเข้าทำงานนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียม

พร้อมที่จะกลับไปสู่งานเดิมหรือประกอบอาชีพใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย ความรู้ความสามารถ ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือนประกอบด้วยงานสาขาต่าง ๆ 7 สาขา ดังนี้

1. งานเครื่องมือกล
2. งานโลหะ
3. งานไม้
4. งานประกอบชิ้นส่วนอุปกรณ์
5. งานสำนักงาน
6. งานสิ่งประดิษฐ์
7. งานซ่อมรถจักรยาน

3.2 การฝึกอาชีพ การฝึกอาชีพเริ่มเมื่อสิ้นสุดด้านการแพทย์แล้วโดยพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ สภาพร่างกาย ความต้องการของลูกจ้าง นายจ้าง และตลาดแรงงาน รวมทั้งลักษณะงานที่จะไปปฏิบัติ ประกอบด้วยงานสาขาต่าง ๆ 16 สาขาดังนี้

1. งานเครื่องมือกล
2. งานโลหะแผ่นและสีโลหะ
3. งานเชื่อมโลหะ
4. งานเชื่อมมิก
5. งานไม้เฟอร์นิเจอร์
6. งานไม้ประดิษฐ์
7. งานเครื่องยนต์เล็ก
8. งานซ่อมรถจักรยานยนต์
9. งานสำนักงาน
10. งานพิมพ์ดีด
11. งานพิมพ์
12. งานอิเล็กทรอนิกส์
13. งานซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า
14. งานเครื่องทำความเย็นและปรับอากาศ